

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

The Analysis of Physical Environment Supporting Wrongdoing in Children and Youth in Bangkok Area

ธนศ เกษศิลป์ และ ธนกรุต หิรัญสาย
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Tanet Ketsil and Thanakrit Hiransai
Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

Received January 14, 2023 | Revised May 23, 2023 | Accepted June 3, 2023

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตลอดจนหาแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและลดพื้นที่จุดเสี่ยง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพและการสำรวจข้อมูลภาคสนามเพื่อสร้างแผนที่จุดเสี่ยงด้วยโปรแกรมควอนตัมจีไอเอส (Quantum GIS) ซึ่งเป็นโปรแกรมทางด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ ควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 1-9 รวมทั้งสิ้น 36 ราย อันนำไปสู่ผลลัพธ์เพื่อนำมาใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผลการศึกษาสามารถแบ่งประเด็นการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้ ในประเด็นการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร พบว่าจุดเสี่ยงในการกระทำความผิดส่วนใหญ่เกิดขึ้นในบริเวณชุมชนแออัดซึ่งสิ่งแวดล้อมโดยรอบมีสภาพเสื่อมโทรม ไฟฟ้าส่องสว่างเข้าไม่ถึง ในประเด็นลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด พบว่า ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในบริเวณที่ลับสายตาผู้คน มีต้นไม้ขึ้นหนาทึบ และไฟฟ้าส่องสว่างเข้าไม่ถึง ในประเด็นเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ พบว่าจุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดส่วนใหญ่เกิดขึ้นบริเวณเส้นทางสัญจรที่มีลักษณะแคบกว่าปกติ เช่นทางเดินเท้าภายในชุมชน และมีเส้นทางเข้าออกหลายทาง และในประเด็นระยะห่างจากสถานีตำรวจ พบว่าระยะทางจากสถานีตำรวจมีผลต่อการกระทำความผิดโดยยิ่งระยะทางห่างจากสถานีตำรวจมากเพียงใดยิ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการกระทำความผิดมากขึ้น ส่วนแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพควรมีการวางแผนการใช้ที่ดินโดยมีการจัดโซนให้เหมาะสมกับการใช้งานแต่ละประเภท ควรมีการเพิ่มการติดตั้งกล้องวงจรปิด และติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และควรมีการจัดวางเส้นทางเข้าออกภายในชุมชนอย่างเป็นระเบียบ

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์, สภาพแวดล้อมทางกายภาพ, การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

Abstract

The main objectives of this research were to study physical environment supporting wrongdoing in children and youth in Bangkok and to identify a guideline for developing physical environment and reducing risk areas. The analysis of physical environment and field data survey were conducted for risk area mapping through Quantum GIS in conjunction with qualitative research through an in-depth interview with 36 policemen in Metropolitan Police Division 1-9, leading to results in response to the research objectives. According to the study results, in terms of the use of lands and buildings, most risk areas supporting wrongdoing were found in crowded communities full of deteriorated environment, inadequate lighting. With regard to characteristics of landscape supporting wrongdoing, it was found that most wrongdoings occurred in blind spots, areas with a high density of trees, and areas with inadequate lighting. In relation to roads or paths in an area, most risk areas where wrongdoing occurred were paths that are narrower than the common ones, such as walkways in communities with a lot of exits and entrances. Regarding the distance from a place to a police station, it was found that the distance from a place to a police station had an effect on wrongdoing. The farther a place is from a police station, the more wrongdoings are found. In terms of the guideline to develop physical environment, land use planning should be implemented through appropriate zoning. CCTV should be installed including adequate lighting and streets or lanes in communities should be well organized

Keywords: Geographic Information System, Physical Environment, Wrongdoing in Children And Youth

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญของประเทศ เนื่องจากเป็นฐานการผลิตที่มีความสำคัญในอนาคต เพื่อที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างทัดเทียมนานาประเทศ รวมถึงเป็นผู้สืบทอดและดำรงรักษาขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมอันดีงาม แต่เนื่องด้วยอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ต้องพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและระบบสาธารณูปการทำให้ต้องรับเอาเทคโนโลยีต่างชาติเข้ามาในเมืองไทย ไม่ว่าจะเป็นจากสื่อออนไลน์ หรือการรับเอาแนวความคิดมาปรับใช้ในสังคมไทยซึ่งแนวคิดดังกล่าวเปรียบเสมือนดาบสองคมที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ถ้านำมาใช้ในทางที่ผิดจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคมโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยที่มีพฤติกรรมการลอกเลียนแบบสูง อาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่รุนแรงมากขึ้นและลุกลามไปถึงการกระทำความผิดในคดีต่าง ๆ โดยจากสถิติการจับกุมเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ การแข่งขันรถจักรยานยนต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นทุกปี และมีการพัฒนารูปแบบการกระทำความผิดที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ (Ketsil et al., 2019)

อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีส่วนสำคัญในการเอื้อให้เกิดการก่ออาชญากรรม โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองสูง และมีจำนวนประชากรหนาแน่นประกอบกับสภาพที่อยู่

อาศัยมีความแออัด เช่นในบริเวณย่านชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร และในย่านที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีการใช้ที่ดินสับสนหรือที่เรียกว่าย่านการค้าหรือแหล่งพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการก่ออาชญากรรมเป็นจำนวนมาก โดยองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ย่อมมีผลต่อการกระทำความผิดของผู้ร้าย ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางเข้าออกในบริเวณพื้นที่ ทิศนวิสัยและมุมมองหรือจุดอับสายตาในพื้นที่ แสงสว่างที่เพียงพอต่อการมองเห็น การติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย รวมถึงการเฝ้าระวังในบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัยต่าง ๆ ในชุมชน ล้วนเป็นสาเหตุปัจจัยในการก่ออาชญากรรมทั้งสิ้น (Ministry of Justice, Office of Justice Affair, 2009) การควบคุมและการจัดการเชิงพื้นที่รวมถึงการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมจึงเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการป้องกันการก่ออาชญากรรม (Piemsomboon, 1988) โดยเป็นวิธีการที่สามารถควบคุมได้ง่ายกว่าการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญในการกระทำความผิดในคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เป็นการนำระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในรูปแบบเชิงพื้นที่ มีทั้งรูปแบบจุด รูปแบบเส้น และรูปแบบของพื้นที่ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าข้อมูลเชิงพื้นที่ (Upper Northeastern Meteorological Center, 2017)

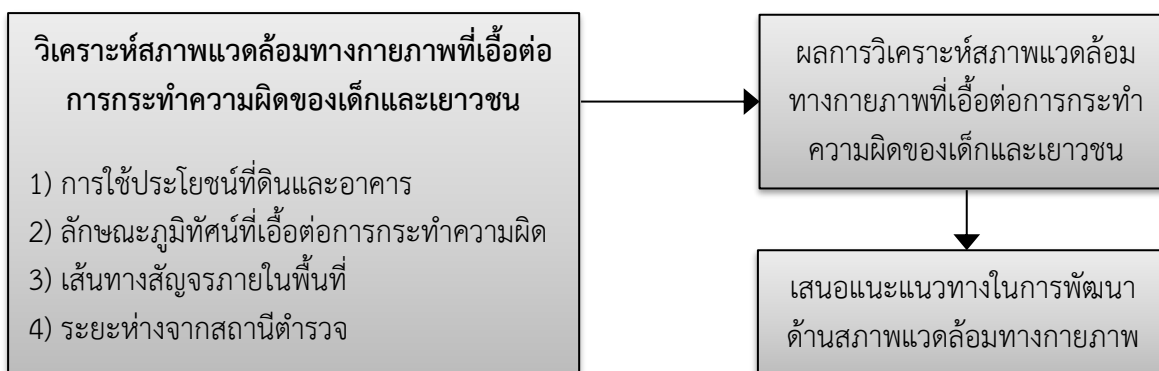
ในการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาสนับสนุนในการวางแผนป้องกันการเกิดอาชญากรรมโดยสามารถอธิบายถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบของพื้นที่ของจุดเสี่ยงสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เช่น ชื่อ สถานที่ เวลา ประเภทของจุดเสี่ยงในแต่ละจุด และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ทำการศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลควบคู่กับการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครของ (Ketsil et al., 2019) ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ภายใต้แผนงานวิจัยท้าทายไทย: การวิจัยเพื่อพัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรมทางกฎหมาย นิติวิทยาศาสตร์และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนของการอำนวยความยุติธรรมและการบริหารงานยุติธรรมคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและลดพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทความเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ 1) การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร 2) ลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด 3) เส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ 4) ระยะห่างจากสถานีตำรวจ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และนำผลลัพธ์ที่ได้มาสรุปและสังเคราะห์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บททวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องนี้ศึกษาภายใต้แนวคิดและทฤษฎีอาชญาวิทยาว่าด้วยสภาพแวดล้อมโดยศึกษาการเกิดเหตุอาชญากรรมโดยใช้การแบ่งเขตโซนในแต่ละประเภทการใช้ที่ดิน ศึกษาจากทฤษฎีการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมโดยใช้ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นการนำเอาหลักการวางผังเมืองมาปรับใช้ในการลดการเกิดเหตุอาชญากรรม และศึกษาจากระยะทางระหว่างสถานที่เกิดเหตุอาชญากรรมและที่ตั้งของสถานีตำรวจ เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1) ทฤษฎีว่าด้วยสภาพแวดล้อม (Ecological Theory)

ทฤษฎีว่าด้วยสภาพแวดล้อมของ (Shaw et al., 1942) ได้ทำการรวบรวมสถิติต่าง ๆ จากศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้น ในปี ค.ศ. 1942 โดยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในเขตเมืองชิคาโกกับสถิติคดีอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนที่มีการกระทำความผิด และได้มีการตีพิมพ์ผลงานเพื่อเผยแพร่ออกสู่สาธารณะในวารสารที่มีชื่อว่า (Juvenile Delinquency and Urban Areas) โดยได้ทำการศึกษาในเมืองชิคาโก ซึ่งแบ่งเขตต่าง ๆ ของเมืองที่กำลังเจริญเติบโต เป็น 5 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 เป็นเมืองที่เป็นแหล่งเศรษฐกิจและการค้า และเป็นศูนย์กลางของสถานที่ราชการ

เขตที่ 2 เป็นเขตที่อยู่อาศัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การดำเนินกิจกรรมกรรมทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เขตนี้เป็นที่พักอาศัยของชนกลุ่มน้อยหรือที่เรียกว่าเขตสลัม

เขตที่ 3 เขตบริเวณที่พักของกลุ่มชนชั้นแรงงานที่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเขตโรงงานอุตสาหกรรม

เขตที่ 4 บริเวณของชนชั้นกลางหรือคนชั้นสูงมารวมกลุ่มกันเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย

เขตที่ 5 เขตที่มีการถ่ายโอนสินค้า เพื่อจะขนส่งสินค้าไปยังใจกลางเมืองที่เป็นที่ตั้งของบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณชานเมือง

2) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design)

แนวคิด ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้นำทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย เพื่อให้ผู้นำหลักการวางผังเมืองมา

ประยุกต์ใช้คำนึงถึงความสำคัญของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ได้มีการเสนอให้จัดสภาพแวดล้อมเพื่อขัดขวางการละเมิดกฎหมาย โดยแยกพิจารณาเป็น 2 มิติ คือ

มิติที่ 1 สภาพแวดล้อมรูปธรรม

โดยสามารถทำการจำแนกสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามการครอบครองพื้นที่ของบุคคล ซึ่งมีลักษณะในการครอบครองที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (Piemsomboon, 1988)

(1) พื้นที่ปฐมภูมิ (Primary Space) หมายถึง อาณาบริเวณที่ถูกครอบครองและเป็นเจ้าของพื้นที่อย่างถาวรของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงเท่านั้น ได้แก่ บริเวณบ้านพักอาศัย เป็นต้น

(2) พื้นที่ทุติยภูมิ (Secondary Space) หมายถึง บริเวณที่ครอบครองและควบคุมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของบุคคลแปลกหน้า โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ในระดับหนึ่ง เช่น ถนนในหมู่บ้าน ตรอก ซอย ทางเดินเท้าบริเวณที่อยู่อาศัย ทางเดินตามห้องพักหรืออาคารชุด เป็นต้น

(3) พื้นที่สาธารณะ (Public Space) หมายถึง บริเวณที่ไม่ได้ถูกครอบครองโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยผู้คนทั่วไปสามารถสัญจรไปมาได้โดยอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย เช่น ถนนสาธารณะ สวนสาธารณะ โรงพยาบาล ป้ายรถประจำทาง หรือสถานีเดินรถ เป็นต้น

มาตรการในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการป้องกันอาชญากรรม เป็นการมุ่งเน้นปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย โดยที่พื้นที่ในแต่ละประเภททั้ง 3 รูปแบบข้างต้น มีโอกาสต่อการเกิดอาชญากรรมที่ต่างกัน ดังนั้นจึงควรมีการควบคุมดูแลในส่วนนี้ให้สามารถลดช่องทางที่เอื้อให้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าถึงพื้นที่ปฐมภูมิได้โดยง่าย อาทิเช่น การบังคับให้มีทางเข้าออกในชุมชนแค่ทางเดียว และมีการติดตั้งป้อมยามในบริเวณหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นต้น

มิติที่ 2 สภาพแวดล้อมนามธรรม

สภาพแวดล้อมนามธรรม หมายถึง สภาพแวดล้อมที่คนในชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันและช่วยเหลือสอดส่องดูแลหรือตรวจตราป้องกันมิให้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชนของตน โดยหัวใจสำคัญของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม คือปรับสภาพแวดล้อมและใช้ประโยชน์สภาพแวดล้อมในการลดโอกาสการก่ออาชญากรรม โดยมีหลักการในการป้องกันดังนี้ (Crime Suppression Division, 2007)

(1) เฝ้าระวังโดยธรรมชาติ (Natural Surveillance)

วิธีนี้เป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมโดยการปรับสภาพแวดล้อม ให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เช่น ทำให้นบ้านดูโปร่ง เอาสิ่งกีดขวางสายตาออกไปเพื่อให้เพื่อนบ้านสามารถมองเห็นเมื่อมีคนแปลกหน้าบุกรุกเข้ามา เป็นต้น

(2) ควบคุมการเข้าออกโดยธรรมชาติ (Natural Access Control)

วิธีนี้เป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมโดยการควบคุมการเข้าออกไปยังพื้นที่ให้ยากต่อการเข้าถึงมากขึ้น โดยใช้สิ่งกีดขวางทางจิตวิทยา (Psychological Barrier) เช่น ติดป้าย ทำเครื่องหมายตีเส้นบนพื้นไม้กั้น เพื่อประกาศให้ทราบว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่เฉพาะ เพื่อทำให้คนร้ายรู้สึกว่าเป็นพื้นที่ที่ได้รับการหวงแหนจนเกิดความรู้สึกกังวลและไม่อยากเข้าไปรบกวน เป็นต้น

(3) แบ่งพื้นที่ให้ชัดเจน (Territorial Reinforcement)

วิธีนี้เป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมโดยมีการทำแนวป้องกันเพื่อแสดงอาณาเขตหวงห้ามของตนเองอย่างชัดเจน เช่น การสร้างทางเท้าเป็นแนวแบ่งพื้นที่ทำวิวทัศนียภาพโดยใช้ต้นไม้ คุ้งน้ำ ให้แบ่งเป็นแนวเขตหรือรั้ว เป็นต้น

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Poyner et al (1991) ได้ทำการศึกษา การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษาสถานที่ และการส่งเสริมกิจกรรมภายในชุมชน เช่นการออกแบบป้ายเชิญชวนให้ประชาชนออกมาใช้พื้นที่ส่วนกลางในชุมชน เป็นการช่วยลดช่องทางการกระทำความผิดของผู้ก่อเหตุในบริเวณดังกล่าว นอกจากนี้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในชุมชน นอกจากเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ชุมชน ยังช่วยเพิ่มการเฝ้าระวังภัยจากโจรผู้ร้ายได้อีกด้วย นอกจากนี้ให้ความสำคัญกับการบำรุงสถานที่แล้วสิ่งที่สำคัญและไม่ควรมองข้ามและหมั่นตรวจตราให้คงอยู่สภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา เช่นพวกอุปกรณ์ให้แสงสว่างเพราะเป็นสิ่งที่ช่วยลดปัญหาของการเกิดอาชญากรรมได้ซึ่งมีการศึกษาเรื่องนี้จากการศึกษางานวิจัยของ (Farrington & Welsh, 2002) ที่ได้ทำการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับอิทธิพลของแสงสว่างจากเสาไฟฟ้าตามท้องถนนที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรม และ พบว่า จากการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา แสงสว่างของเสาไฟฟ้าที่เพียงพอจะช่วยลดอาชญากรรมได้ถึงร้อยละ 7 และในประเทศอังกฤษช่วยลดอาชญากรรมได้ถึงร้อยละ 30 นอกจากนี้เสาไฟฟ้ายังช่วยให้ประชาชนมีความภาคภูมิใจในพื้นที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น และเกิดเป็นกลไกในการควบคุมทางสังคมมากขึ้น เหตุผลดังกล่าวช่วยสนับสนุนทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม ด้วยการเฝ้าระวังโดยธรรมชาติซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น ไฟฟ้าส่องสว่าง กล้องวงจรปิด เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและลดการเกิดอาชญากรรม ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Ketsil et al., 2017) พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรมได้เป็นอย่างดีเช่นการจัดให้มีแสงไฟสว่างที่เพียงพอกับการสัญจรในช่วงเวลากลางคืนหรือการปรับแต่งภูมิทัศน์อย่างสม่ำเสมอไม่ปล่อยให้เป็นที่รกทึบพร้อมทั้งมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดที่พร้อมใช้งานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และ การศึกษาของ (Sorensen, 2003) ยังพบอีกว่าสภาพแวดล้อมที่มี บ้านเรือนที่มีผู้คนสัญจรไปมา ถือเป็น การถูกเฝ้าระวังโดยเพื่อนบ้าน คนร้ายมักจะหลีกเลี่ยงการก่อเหตุในบริเวณดังกล่าว จะสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ (Tititampuk, 2016) ได้ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจกระทำความผิดของผู้ต้องหาคดีลักทรัพย์ในประเทศไทย โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเลือกกระทำความผิดในพื้นที่ที่ห่างไกลจากที่ตนเองพักอาศัย หรือในพื้นที่ที่ตนในครอบครัวหรือเพื่อนทำงานอยู่พักอาศัย เนื่องจากจะมีความเกรงกลัวว่าบุคคลใกล้ชิดจะทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิด และการศึกษาวิจัยของ (Wongpanya, 2017) ได้มี การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาทำการสร้างฐานข้อมูลอาชญากรรม พบว่า บริเวณที่มีการโจรกรรมมากที่สุดนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยย่านชุมชนเมืองพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงและช่วงเวลาที่เกิดเหตุอาชญากรรมมากที่สุด คือ ช่วงเวลากลางคืน ซึ่งแผนที่อาชญากรรมที่ได้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับภารกิจ เพื่อทำให้งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการกระทำความผิดของโจรผู้ร้าย โดยผู้กระทำความผิดจะเลือกใช้สภาพแวดล้อมดังกล่าวเพื่อเป็นช่องทางสำคัญในการก่อเหตุ เนื่องจากจากเล็งเห็นว่ามีโอกาสที่จะก่อเหตุได้สำเร็จง่ายขึ้น ในปัจจุบันได้มีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการป้องกันการเกิดอาชญากรรม ซึ่งระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นเทคโนโลยีหนึ่งที่ช่วยลดช่องทางการก่อเหตุอาชญากรรมของโจรผู้ร้ายได้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) โดยผู้วิจัยใช้วิธีสร้างแผนที่จุดเสี่ยงด้วยโปรแกรมควอนตัมจีไอเอส (Quantum GIS) ซึ่งเป็นโปรแกรมทางด้านการสนเทศภูมิศาสตร์ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1) การสำรวจพื้นที่โดยใช้แผนที่สำรวจข้อมูลภาคสนาม (Map Survey) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลสถิติพื้นที่ที่มีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนสูงที่สุดจากกองบังคับการตำรวจนครบาล 1-9 จากนั้นจึงเตรียมข้อมูลแผนที่เบื้องต้นเพื่อทำการลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม และลงสำรวจสภาพแวดล้อมที่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนสูงมากที่สุดในแต่ละพื้นที่ โดยทำการบันทึกข้อมูลลงในแผนที่สำรวจ ได้แก่ 1) ตำแหน่งจุดเสี่ยง 2) ลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่จุดเสี่ยง 3) สถานที่สำคัญอื่น ๆ บริเวณจุดเสี่ยง เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ 4) เส้นทางการเดินทางจากสถานีตำรวจมายังพื้นที่จุดเสี่ยง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างแผนที่จุดเสี่ยงต่อไป

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการตำรวจทั้งระดับชั้นประทวนและระดับชั้นสัญญาบัตรในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 1-9 รวมทั้งสิ้น 36 ราย โดยผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามและจัดหมวดหมู่ในแต่ละหัวข้อการศึกษาที่ได้ทำการวิจัยอย่างชัดเจน เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัยในแต่ละเรื่อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เชิงลึก

หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (นาย)
บก.น. 1	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไปของกองบังคับการตำรวจนครบาล 1	2
บก.น. 2	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไปของกองบังคับการตำรวจนครบาล 2	2
บก.น. 3	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไปของกองบังคับการตำรวจนครบาล 3	2
บก.น. 4	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไปของกองบังคับการตำรวจนครบาล 4	2

หน่วยงาน	กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (นาย)
บก.น. 5	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับขึ้นไป	2
	ของกองบังคับการตำรวจนครบาล 5	
บก.น. 6	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับขึ้นไป	2
	ของกองบังคับการตำรวจนครบาล 6	
บก.น. 7	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับขึ้นไป	2
	ของกองบังคับการตำรวจนครบาล 7	
บก.น. 8	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับขึ้นไป	2
	ของกองบังคับการตำรวจนครบาล 8	
บก.น. 9	ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	2
	ข้าราชการตำรวจระดับผู้บริหารระดับตั้งแต่ผู้กำกับขึ้นไป	2
	ของกองบังคับการตำรวจนครบาล 9	
รวม		36

3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยทำการออกแบบเครื่องมือสำหรับการวิจัย ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์และสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ท่าน ร่วมให้ความเห็นและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Corgruerce: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมข้อคำถามตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและหลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หนังสือรับรองเลขที่ 2018/294.2512 ซึ่งข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกของงานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว

4) การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎี โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic

Induction) ควบคู่กับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่โดยประเมินรูปแบบการใช้ที่ดิน ด้วยการแปลความจากภาพถ่ายดาวเทียมและจากการเก็บบันทึกข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม หลังจากนั้นจึงสร้างข้อมูลในรูปแบบเชฟไฟล์ (Shapefile) ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยโปรแกรมควอนตัมจีไอเอส (Quantum GIS) ประกอบด้วย 1) ตำแหน่งจุดเสี่ยง 2) สถานที่สำคัญอื่น ๆ บริเวณจุดเสี่ยง เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ 3) เส้นทางเดินทางจากสถานีตำรวจมายังพื้นที่จุดเสี่ยง และนำข้อมูลดังกล่าวมาซ้อนทับกับภาพถ่ายดาวเทียมที่ได้ทำการตรึงพิกัดทางภูมิศาสตร์เรียบร้อยแล้ว 4) สร้างแผนที่แสดงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อให้ได้ผลลัพธ์และตอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5) การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจัดทำแผนที่แสดงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ได้จัดทำด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และนำผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตีพิมพ์เผยแพร่วารสารวิชาการ เพื่อให้องค์กรหรือผู้ที่สนใจสามารถเรียนรู้และนำผลการวิจัยไปพัฒนา และต่อยอดงานวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการสำรวจข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ และการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปประเด็นลักษณะทางกายภาพในด้านต่าง ๆ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคดีดังต่อไปนี้

1) คดีเกี่ยวกับยาเสพติด

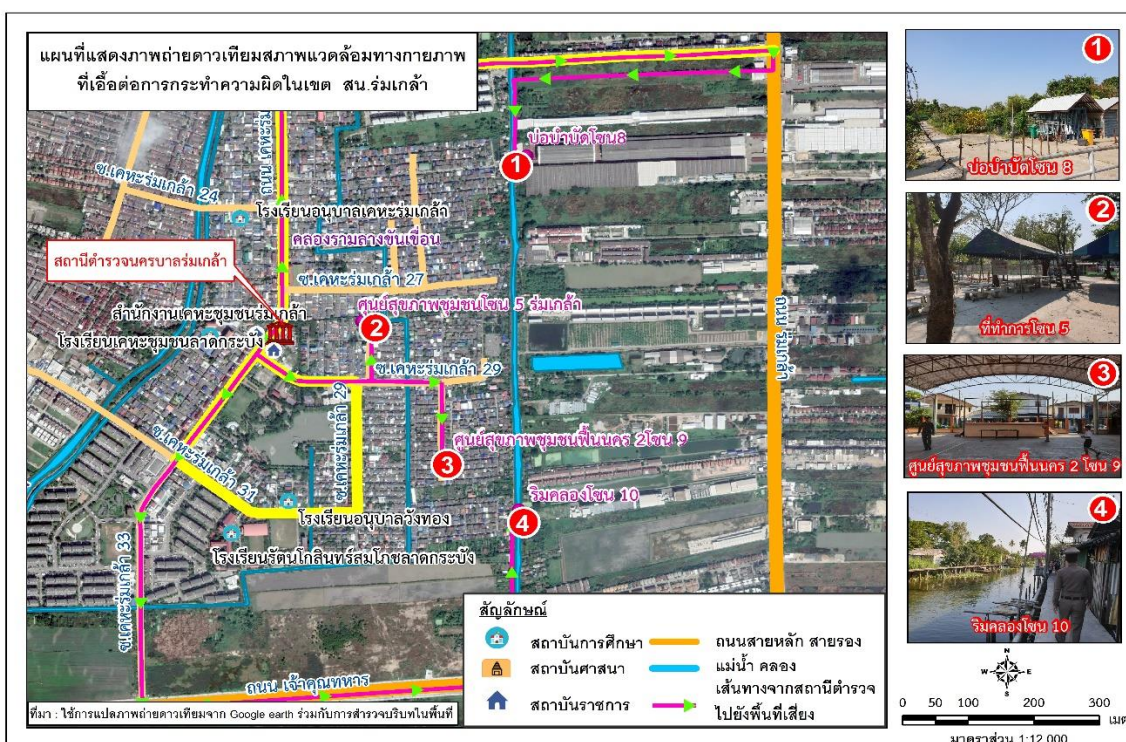
การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร การใช้ประโยชน์ที่ดินของคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนใหญ่เกิดขึ้นบริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ลักษณะเป็นชุมชนแออัด หรือเป็นชุมชนริมคลอง มีตรอกซอยและทางเข้าออกหลายทาง ทางสัญจรมีความแคบ และอยู่ไม่ไกลจากถนนเส้นหลักมากนัก โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นชุมชนแออัด โดยเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมักจะมั่วสุมเสพยากันตาม ตรอก ซอกซอย เช่นบริเวณชุมชนสุเหร่าบ้านดอน ชุมชนริมคลองไผ่สิงโต ซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ทองหล่อ

ลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด ลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของประเภทคดีเกี่ยวกับยาเสพติด คือ บริเวณที่ลับตาคนผู้คนหรือจุดอับสายตา และมีทัศนียภาพในการบดบังมุมมองจากผู้คนที่สัญจรไปมาโดยรอบ เช่น บริเวณที่มีต้นไม้ขึ้นหนาทึบ และสถานที่ที่มีการกั้นรั้วรอบขอบชิด บริเวณอาคารร้างต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน นอกจากนี้พื้นที่ที่ไฟฟ้าส่องสว่างเข้าไม่ถึงก็เอื้อต่อการกระทำความผิดเช่นเดียวกัน โดยสถานที่ต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการจับกลุ่มของเด็กและเยาวชนเพื่อมั่วสุมเสพยาเสพติด ยาเสพติดที่นิยมเสพมากที่สุด คือ ใบกระท่อม และน้ำกระท่อม พื้นที่เสี่ยงในการกระทำความผิด ได้แก่ บริเวณบ่อบำบัดน้ำเสียตามชุมชน ที่ทำการชุมชนโซน 5 อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ร่มเกล้า เป็นต้น

เส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ เส้นทางสัญจรต่อการกระทำความผิดของคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมักจะมีลักษณะเส้นทางที่แคบกว่าถนนโดยปกติ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตรอก ซอก ซอย และทางเดินเท้าภายในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อหรือเป็นทางลัดออกไปสู่ถนนภายนอกชุมชนได้ และมี

ทางเข้าออกหลายทาง โดยเส้นทางสัญจรดังกล่าวมักจะใช้เป็นทางสัญจรร่วมกันของคนในชุมชน และทางเข้าออกของพื้นที่ดังกล่าวมักจะขาดระบบการรักษาความปลอดภัย เช่นการตรวจตราคนเข้าออกในพื้นที่ และการติดตั้งกล้องวงจรปิด ซึ่งเป็นช่องทางการหลบหนีเจ้าหน้าที่ตำรวจของผู้ที่เข้ามาค้าและเข้ามาั่วสุมเสพยาเสพติด เช่นบริเวณพื้นที่ชุมชนริมคลองไผ่สิงโต ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ทองหล่อ และชุมชนริมคลองรอบโชน 10 ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ร่มเกล้า เป็นต้น

ระยะห่างจากสถานีตำรวจ คดีเกี่ยวกับยาเสพติดโดยส่วนมาก จากการวิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีระยะทางห่างจากสถานีตำรวจประมาณ 2-3 กิโลเมตร ซึ่งถือเป็นระยะทางที่ค่อนข้างห่างไกลจากพื้นที่จุดเสี่ยงเป็นการเปิดช่องทางให้แก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสอดส่องดูแลได้อย่างทั่วถึง ดังภาพที่ 2

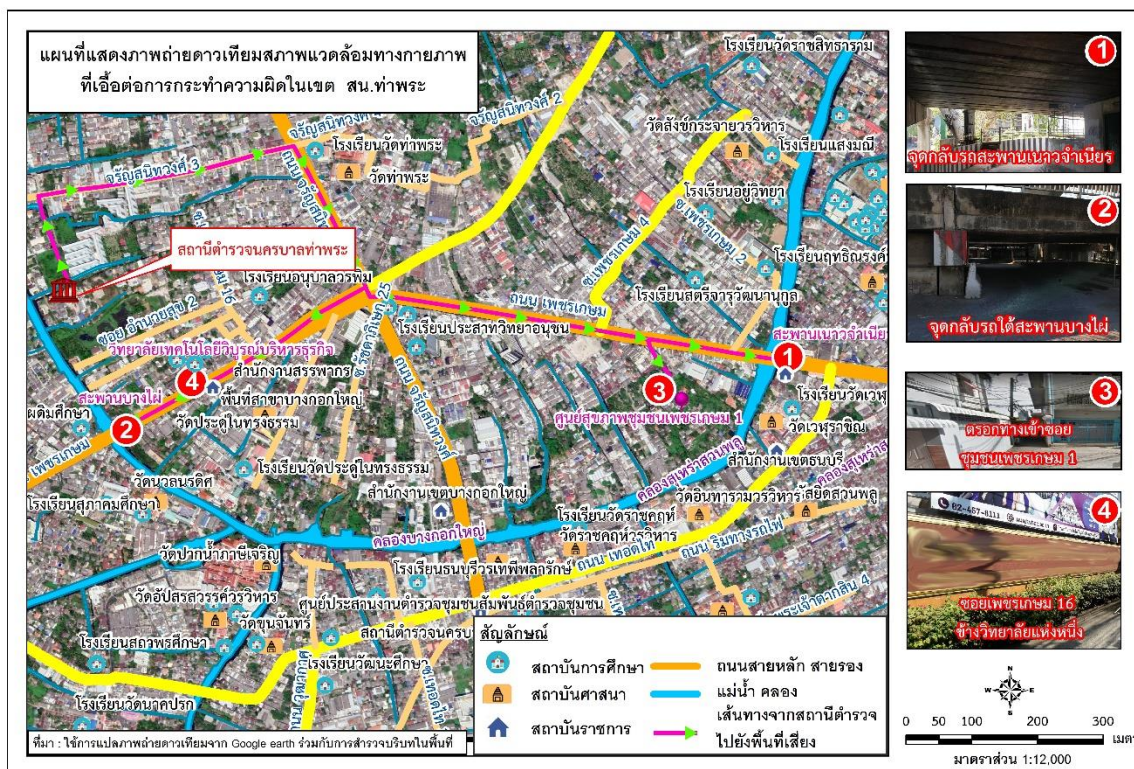

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงสภาพแวดล้อมทางกายภาพคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ของ สน.ร่วมเกล้า

2) คดีเกี่ยวกับทรัพย์

การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร การใช้ประโยชน์ที่ดินของคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินจะเกิดขึ้นในหลายบริบทของสภาพพื้นที่โดยเป็นการใช้ที่ดินที่เอื้อต่อการกระทำผิด เช่น บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากและลักษณะทางเดินในชุมชนค่อนข้างแคบและมีเส้นทางลัดเลาะเชื่อมต่อกันได้ และอีกบริเวณหนึ่งจะเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งไม่ค่อยมีผู้คนสัญจรผ่านไปมามากนัก มีสภาพรกทึบเป็นจุดอับสายตา และนอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในย่านพาณิชยกรรมซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้คนพลุกพล่าน เป็นที่ตั้งของสถานประกอบการ ร้านค้าต่าง ๆ และมีร้านค้าแผงลอยวางอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบ โดยผู้กระทำความผิดจะใช้ช่วงเวลาขณะที่เปลอของผู้คนที่เดินสัญจรไปมา และทำการโจรกรรมทรัพย์สินมีค่า โดยใช้วิธีการวิ่งราวทรัพย์สิน ตัวอย่างเช่นบริเวณซอยเพชรเกษม 20 อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ท่าพระ เป็นต้น

ระยะห่างจากสถานีตำรวจ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยส่วนมาก จากการวิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีระยะทางห่างจากสถานีตำรวจประมาณ 2-3 กิโลเมตร ซึ่งถือเป็นระยะทางที่ค่อนข้างห่างไกลจากพื้นที่จุดเสี่ยงเป็นการเปิดช่องทางให้แก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสอดส่องดูแลได้อย่างทั่วถึง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงสภาพแวดล้อมทางกายภาพคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ของ สน.ท่าพระ

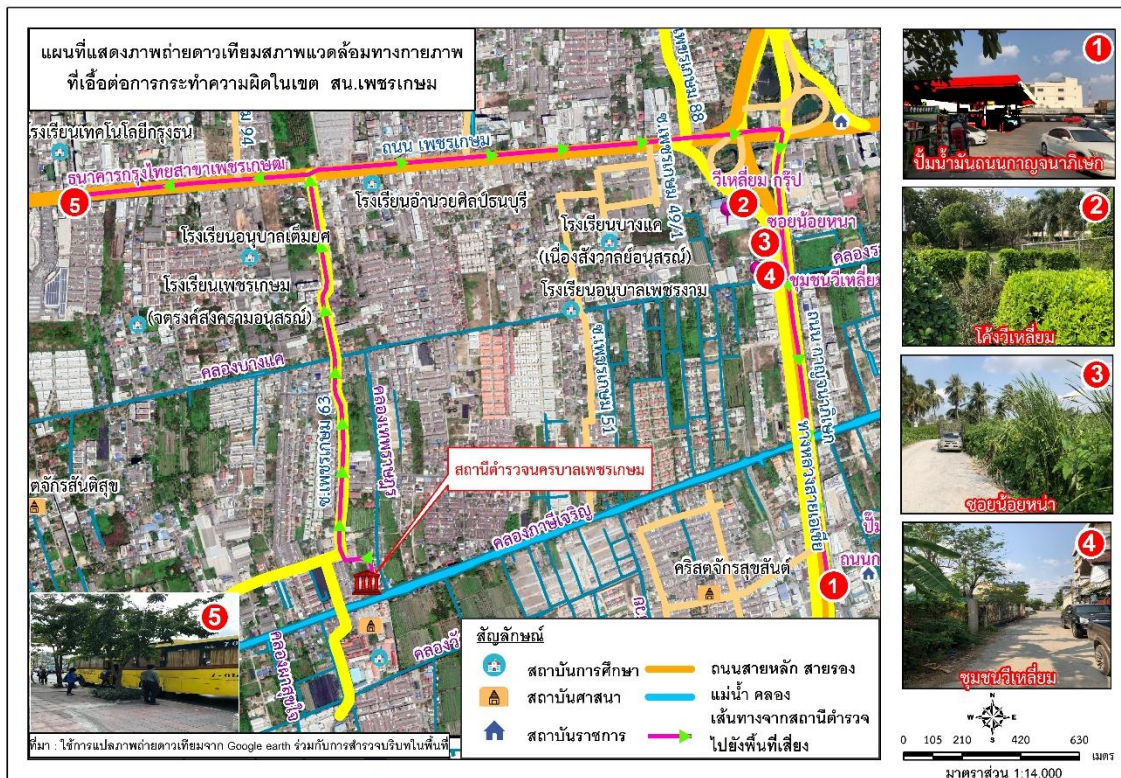
คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร การใช้ประโยชน์ที่ดินของคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จะเกิดขึ้นในประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินอยู่ 2 รูปแบบหลัก ๆ ด้วยกัน ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในการกระทำความผิด การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทแรก คือ บริเวณพื้นที่ที่กว้างเปล่า มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น หรือเป็นพื้นที่แหล่งเสื่อมโทรม เนื่องจากมีประชาชนนำเศษขยะมาทิ้ง การใช้ที่ดินประเภทนี้ผู้กระทำความผิดใช้เพื่อเป็นที่ซุกซ่อนอาวุธเพื่อไปก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับคู่อริ ส่วนการใช้ที่ดินประเภทที่ 2 คือบริเวณพื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะหน้าป้ายรถเมล์และหน้าปั้มน้ำมันที่เป็นจุดนัดพบของนักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทั้ง 2 สถาบันโดยพื้นที่จุดเสี่ยงดังกล่าวมักจะมีสถานศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงมากกว่า 1 แห่ง ตัวอย่างเช่นบริเวณศาลพระพรหม ซอยเพชรเกษม 69 อยู่ในเขตความรับผิดชอบของเขตพื้นที่ของ สน.เพชรเกษม เป็นต้น

ลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด ลักษณะภูมิทัศน์ของคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จะเกิดขึ้นอยู่ 2 รูปแบบหลัก ๆ ด้วยกัน ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลักษณะภูมิทัศน์แบบแรกคือ บริเวณที่มีต้นไม้เป็นลักษณะของไม้พุ่มหรือโพรงหญ้าขึ้นรกทึบเพื่อใช้เป็นที่ซุกซ่อนอาวุธ และพื้นที่โล่งกว้างที่ถูกปล่อยรกร้างและมีขยะหรือสิ่งของวางระเกะระกะ สามารถเป็นที่ปิดบังอำพรางในการซุกซ่อนอาวุธ ผู้คนทั่วไปไม่สามารถมองเห็นอาวุธที่ซุกซ่อนได้ โดยเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะนำอาวุธ เช่น มีดด้ามยาว ระเบิดปิงปอง ไม้ ไปซุกซ่อนเอาไว้ และเมื่อถึงเวลาก่อเหตุ จะเข้ามาค้นหาอาวุธที่ซุกซ่อนไว้ เพื่อไปก่อเหตุกับนักเรียนนักศึกษาต่างสถาบันที่เป็นคู่อริกัน ลักษณะภูมิทัศน์แบบที่สอง คือ บริเวณพื้นที่สาธารณะที่เป็นลานกว้างสามารถรองรับผู้คนได้จำนวนมาก และเป็นที่สัญจรไปมาของคนทั่วไป เช่น บริเวณป้ายรถเมล์ และหน้าปั้มน้ำมัน ซึ่งเป็นที่สำหรับใช้ก่อเหตุในการทะเลาะวิวาทของเยาวชนผู้กระทำความผิด โดยพฤติกรรมการทะเลาะวิวาท ผู้กระทำความผิดจะใช้วิธีสังเกตสัญลักษณ์ของสถาบันของอีกฝ่าย เช่น เสื้อ เข็มขัด หากเป็นตราสถาบันที่แสดงถึงสถาบันอื่นที่เป็นสถาบันคู่อริ ก็จะก่อเหตุ โดยช่วงเวลาก่อเหตุเป็นช่วงเวลาตอนเย็นหลังเลิกเรียน พื้นที่เสี่ยงในการกระทำความผิด ได้แก่ บริเวณโค้งวิเลี่ยม และบริเวณซอยน้อยหน้า อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.เพชรเกษม เป็นต้น

เส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ เส้นทางสัญจรต่อการกระทำความผิดของคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จะเกิดขึ้นมีอยู่ 2 รูปแบบหลัก ๆ ด้วยกัน ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในการกระทำความผิด เส้นทางสัญจรแบบแรกเป็นถนนส่วนบุคคลที่ไม่ค่อยมีผู้คนสัญจรไปมา ถนนแคบรถยนต์ไม่สามารถวิ่งสวนทางกันได้ เส้นทางเป็นลักษณะโพรงหญ้ารกทึบ หรือมีขยะวางสุ่มกองอยู่เป็นจำนวนมาก เหมาะสำหรับการซุกซ่อนอาวุธ เส้นทางสัญจรแบบที่สอง เป็นบริเวณเส้นทางเดินเท้าหรือริมฟุตบาทที่ผู้คนทั่วไปสัญจรไปมา โดยเฉพาะบริเวณป้ายรถประจำทาง และพื้นที่จุดเสี่ยงจะอยู่ติดริมถนนสายหลักที่ใช้ในการสัญจรทั่วไป ซึ่งถนนมีลักษณะโล่งกว้างรถยนต์ที่สัญจรไปมามักวิ่งด้วยความเร็ว ตัวอย่างเช่นบริเวณหน้าป้ายรถเมล์ตลาดเอี่ยมสมบัติ อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ประเวศ เป็นต้น

ระยะห่างจากสถานีตำรวจ คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายโดยส่วนมาก จากการวิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีระยะทางห่างจากสถานีตำรวจประมาณ 3-4 กิโลเมตร ซึ่งถือเป็นระยะทางที่ห่างไกลจากพื้นที่จุดเสี่ยงเป็นการเปิดช่องทางให้แก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสอดส่องดูแลได้อย่างทั่วถึง ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงสภาพแวดล้อมทางกายภาพคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ของ สน.เพชรเกษม

4) คดีเกี่ยวกับขับรถหรือขี่รถจักรยานยนต์แข่งกัน

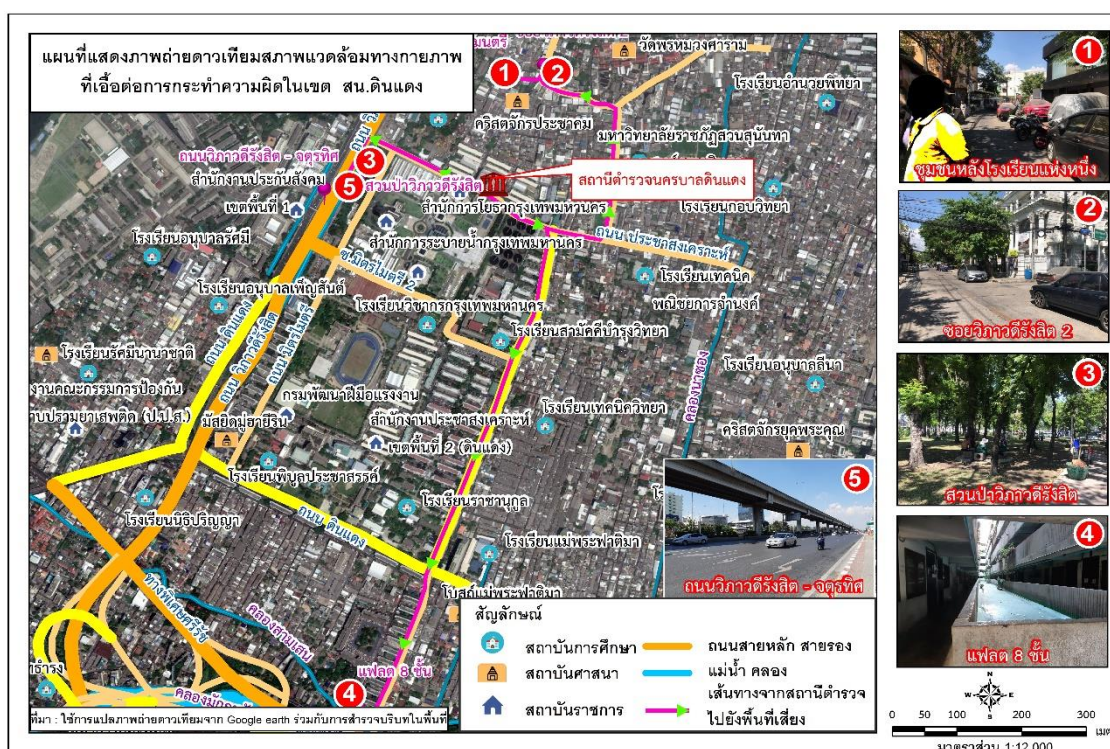
การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร การใช้ประโยชน์ที่ดินของคดีเกี่ยวกับขับรถหรือขี่รถจักรยานยนต์แข่งกัน มักจะเกิดขึ้นบริเวณถนนที่มีขนาดกว้างและมีจำนวนหลายเลนส์ สภาพถนนเป็นเส้นตรงยาวไม่มีทางโค้ง และผิวถนนเรียบเสมอกันเป็นถนนสภาพดี เหมาะแก่การประลองความเร็ว รถจักรยานยนต์ของเด็กวัยรุ่น และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ใช้เป็นที่รวมตัวหรือจุดนัดพบกันของเยาวชนวัยรุ่น มักจะเป็นลานกว้างสามารถรองรับผู้คนได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากวัยรุ่นจำนวนมากจะใช้เป็นจุดนัดพบกันก่อนที่จะประลองความเร็ว และหลังจากประลองความเร็วเสร็จแล้ว ตัวอย่าง เช่น สวนป่าวิภาวดีรังสิต อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ดินแดง

ลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด ลักษณะภูมิทัศน์ของคดีเกี่ยวกับขับรถหรือขี่รถจักรยานยนต์แข่งกัน บริเวณที่ใช้ในการใช้แข่งขั้รถจักรยานยนต์ลักษณะพื้นที่เป็นถนนโล่งและกว้างขวาง ไม่มีสิ่งกีดขวางและบดบังมุมมองสายตา ถนนส่วนใหญ่จะเป็นเส้นตรงมากกว่าถนนที่มีความโค้ง เนื่องจากถนนที่เป็นเส้นตรงจะขับง่ายและปลอดภัยกว่าถนนที่มีทางโค้ง และผิวถนนมักจะราบเรียบไม่มีหลุมบ่อหรือสภาพขรุขระจะเอื้อต่อการประลองความเร็วของกลุ่มเยาวชนผู้กระทำความผิด นอกจากนี้บริเวณดังกล่าวยังมีไฟฟ้าส่องสว่างมากเพียงพอต่อการมองเห็นเนื่องจากช่วงเวลาในการกระทำความผิดจะเกิดขึ้นในเวลากลางคืน ตัวอย่างเช่น ถนนวิภาวดีรังสิต – จตุรทิศ อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ดินแดง

เส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ เส้นทางสัญจรต่อการกระทำความผิดของคดีเกี่ยวกับขับรถ หรือขี่รถจักรยานยนต์แข่งกัน เป็นถนนที่มีขนาดกว้างและมีจำนวนหลายเลนส์ และมักจะเป็นถนนเส้นหลักที่รถทั่วไปใช้ในการสัญจร ดังนั้นโครงข่ายถนนจึงสามารถเชื่อมต่อกันได้หลายทาง บริเวณเส้นทางในการ

แข่งขันรถจักรยานยนต์มักจะมีตรอกซอกซอยสำหรับใช้ในการหลบหนีเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นเส้นทางที่รถยนต์ไม่สามารถสัญจรได้ หรือสัญจรได้ไม่สะดวก โดยเยาวชนที่กระทำความผิดมักจะคุ้นเคยกับเส้นทางในการหลบหนีเป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่นบริเวณสถานีรถไฟฟ้าโพธิ์นิมิต อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สน.ตลาดพลู

ระยะห่างจากสถานีตำรวจ คดีเกี่ยวกับข้อบกพร่องหรือข้อบกพร่องยานยนต์แข่งขันกัน จากการวิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีระยะทางห่างจากสถานีตำรวจประมาณ 300 เมตร – 3 กิโลเมตร ซึ่งมีระยะทางที่ทั้งใกล้และไกลจากพื้นที่จุดเสี่ยง แต่เนื่องจากคดีการแข่งขันรถจักรยานยนต์จะแตกต่างกับคดีประเภทอื่น ๆ เนื่องจากเยาวชนที่กระทำความผิดต้องการทำลายเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเชื่อว่าการกระทำเช่นนี้ก่อให้เกิดการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ดังนั้นยังระยะทางใกล้สถานีตำรวจมากเพียงใดยังมีโอกาสเกิดคดีประเภทนี้มากยิ่งขึ้น ซึ่งระยะทางที่ใกล้ที่สุดของคดีประเภทนี้คือ บริเวณสวนป่าวิภาวดีรังสิต และถนนวิภาวดีรังสิต-จตุรทิศ ซึ่งอยู่ใกล้กับสถานีตำรวจนครบาลดินแดง โดยมีระยะทางประมาณ 390 เมตร และ 449 เมตร ตามลำดับ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แผนที่แสดงสภาพแวดล้อมทางกายภาพคดีเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์ ของ สน.ดินแดง

แนวทางในการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ควบคู่กับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ สามารถนำมาสรุปผลเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ดังนี้

1) ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

(1) ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมีการจัดโซนให้เหมาะสมกับการใช้งานแต่ละประเภท หลีกเลี่ยงการใช้ที่ดินเพื่อประกอบการพาณิชย์ หรือเป็นแหล่งสถานเริงรมย์ใกล้กับบริเวณที่อยู่อาศัยหรือใกล้กับแหล่งชุมชน

(2) ควรมีการสำรวจและปรับปรุงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำ ความผิด เช่น บริเวณพื้นที่รกร้างว่างเปล่า และพื้นที่ไฟฟ้าส่องสว่างไม่เพียงพอ

2) ด้านลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด

(1) ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยการเพิ่มการติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงที่จะเกิดเหตุอาชญากรรม เช่น บริเวณ ตรอกซอย มุมอับ ตลอดจน ควรมีการวางตำแหน่งกล้องวงจรปิดที่สามารถเห็นใบหน้าหรือพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้อย่าง ชัดเจน

(2) ควรติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยง พร้อม ทั้งการซ่อมบำรุงไฟส่องสว่างอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่

(1) ควรมีการจัดวางเส้นทางเข้าออกภายในชุมชนอย่างเป็นระเบียบ ไม่ควรมีทางลัดหรือ ทางเชื่อมต่อ และทางเข้าออกหลายทาง เพื่อสงวนความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชน และเป็นการลด ช่องทางให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถประพาศติผิดได้โดยง่าย

(2) ควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิด และจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณ ทางเข้าออกชุมชน

4) ระยะห่างจากสถานีดำรวจ

(1) เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการจัดวางกำลังพลเพื่อตั้งด่านสกัดกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มี ความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด เพื่อเป็นการเพิ่มการสอดส่องดูแล และป้องกันการประพาศติผิดของเด็ก และเยาวชนให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน

(2) ควรเพิ่มมาตรการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ สามารถสกัดจับผู้กระทำความผิดได้อย่างทันท่วงที โดยการจัดชุดเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเข้าตรวจสอบในพื้นที่เสี่ยง ในการกระทำความผิดในคดีต่าง ๆ

ตารางที่ 2 สรุปปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ประเภทคดี			
	ยาเสพติด	ทรัพย์สิน	ชีวิตและร่างกาย	ขับรถหรือขี่รถจักรยานยนต์แข่งกัน
การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร	1) เป็นชุมชนแออัด 2) มีตรอกซอย ซอยและทางเข้าออกหลายทาง	1) พื้นที่รกร้างว่างเปล่า มีสภาพรกทึบ 2) มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลากหลายปะปนกัน	1) พื้นที่รกร้างว่างเปล่า มีต้นไม้ขึ้นหนาทึบ 2) เป็นพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะหน้าป้ายรถเมล์	1) ถนนมีขนาดกว้าง 2) สภาพถนนเป็นเส้นตรงยาวและผิวถนนราบเรียบ

สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	ประเภทคดี			
	ยาเสพติด	ทรัพย์สิน	ชีวิตและร่างกาย	ขับรถหรือขี่ รถจักรยานยนต์ แข่งกัน
ลักษณะภูมิทัศน์	1) เป็นจุดอับ สายตา มีต้นไม้ขึ้น หนาทึบ 2) ไฟฟ้าส่องสว่าง เข้าไม่ถึง	1) มีทัศนียภาพใน การบดบังมุมมอง จากผู้ที่สัญจร ไปมา มีต้นไม้ขึ้น หนาทึบ 2) ไฟฟ้าส่องสว่าง เข้าไม่ถึง	1) บริเวณที่มี ต้นไม้เป็นลักษณะ ของไม้พุ่มหรือ โพรงหญ้าขึ้นรก ทึบ 2) พื้นที่สาธารณะ ที่เป็นลานกว้าง สามารถรองรับ ผู้คนได้จำนวน มาก	1) พื้นที่เป็นถนน โล่ง ไม่มีสิ่งกีด ขวางและบดบัง สายตา 2) ถนนเป็น เส้นตรงไม่มี ความโค้ง 3) มีไฟฟ้าส่อง สว่างเพียงพอต่อ การมองเห็น
เส้นทางสัญจร	1) เป็นตรอก ซอก ซอย และทางเดิน เท้าภายในชุมชน 2) มีทางเชื่อมต่อ ออกไปสู่ถนน ภายนอกชุมชนได้	1) เป็นตรอก ซอก ซอย และทางเดิน เท้าภายในชุมชน 2) ไฟฟ้าส่องสว่าง น้อย ไม่ค่อยมีผู้ สัญจรไปมา	1) ถนนแคบ รถยนต์ไม่สามารถ วิ่งสวนทางกันได้ 2) บริเวณเส้นทาง เดินเท้าหรือริม ฟุตบาทที่ผู้คน สัญจรไปมา	1) เป็นถนนเส้น หลักที่ใช้ในการ สัญจร 2) ถนนเชื่อมต่อ กับตรอกซอก ซอยที่รถยนต์ไม่ สามารถสัญจรได้
ระยะห่างจาก สน.	ระยะทางห่างจาก สถานีตำรวจ ประมาณ 2-3 กิโลเมตร	ระยะทางห่างจาก สถานีตำรวจ ประมาณ 2-3 กิโลเมตร	ระยะทางห่างจาก สถานีตำรวจ ประมาณ 3-4 กิโลเมตร	ระยะทางห่าง จากสถานีตำรวจ ประมาณ 0.3 - 4 กิโลเมตร
เขตพื้นที่ รับผิดชอบ	สน.ทองหล่อ	สน.ท่าพระ	สน.เพชรเกษม	สน.ดินแดง

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ในแต่ละปัจจัย ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร ลักษณะภูมิทัศน์ เส้นทางสัญจร และระยะห่างจากสถานีตำรวจ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นช่องทางและโอกาสในการกระทำความผิด เช่น เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เป็นจุดอับสายตา มีต้นไม้ขึ้นปกคลุมบดบังการมองเห็นจากผู้คน และแสงไฟฟ้าส่องสว่างไม่เพียงพอต่อการมองเห็น ล้วนเป็นสาเหตุปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน มีเพียงประเภทคดีขับรถหรือขี่รถจักรยานยนต์แข่งกันที่ต้องอาศัยทัศนียภาพที่ชัดเจนในการมองเห็นเพื่อเอื้อต่อการใช้สำหรับประลองความเร็วในการแข่งรถจักรยานยนต์

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งตามคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด 4 คดี คือ 1) คดีเกี่ยวกับยาเสพติด 2) คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน 3) คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 4) คดีเกี่ยวกับการแข่งขันรถจักรยานยนต์ สามารถอภิปรายผล โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

จุดเสี่ยงในการกระทำความผิดส่วนมากจะเกิดขึ้นในบริเวณการใช้ประโยชน์ที่ดินปะปนกันหลายประเภทในบริเวณเดียวกัน เช่น การนำเอาที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมาใช้ประกอบธุรกิจร่วมด้วย เช่น เปิดร้านซ่อมรถ และใช้เป็นสถานบันเทิงต่าง ๆ และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นชุมชนแออัดซึ่งสิ่งแวดล้อมโดยรอบมีสภาพเสื่อมโทรม มักจะมีพื้นที่รกร้างและเป็นที่อับสายตาจากคนรอบข้าง ซึ่งจะเป็นจุดเสี่ยงในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด และคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นส่วนมากเนื่องจากสภาพแวดล้อมโดยธรรมชาติเอื้ออำนวยให้ง่ายต่อการกระทำความผิดของผู้ร้าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Shaw et al., 1942) ที่ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในเขตเมืองชิคาโกกับสถิติคดีอาชญากรรม ที่ผลการศึกษาพบว่า เขตที่มีการเปลี่ยนแปลง มักเป็นเขตที่อยู่อาศัยซึ่งธุรกิจการค้าหรืออุตสาหกรรมกำลังขยายตัว ซึ่งเป็นเขตธุรกิจย่อยของบ้านเช่าราคาถูก จึงทำให้เขตนี้เกิดเป็นแหล่งสลัม ซึ่งจะเป็นแหล่งจุดเสี่ยงที่มีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนสูง

2) ลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด

ลักษณะภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด ส่วนมากจะเกิดขึ้นในบริเวณที่ล้นสายตาผู้คน และสถานที่เปลี่ยวไม่มีผู้คนสัญจรไปมา ไฟฟ้าส่องสว่างเข้าไม่ถึง มีมุมที่เป็นจุดอับสายตาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและจากสิ่งปลูกสร้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Ketsil et al., 2017) พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยลดปัญหาการเกิดอาชญากรรมได้เป็นอย่างดีเช่นการจัดให้มีแสงไฟสว่างที่เพียงพอกับการสัญจรในช่วงเวลากลางคืนหรือการปรับแต่งภูมิทัศน์อย่างสม่ำเสมอไม่ปล่อยให้เป็นที่รกทึบพร้อมทั้งมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดที่พร้อมใช้งานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่

3) เส้นทางสัญจรภายในพื้นที่

จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดส่วนมากเกิดขึ้นบริเวณเส้นทางสัญจรที่มีลักษณะแคบกว่าปกติเช่นทางเดินเท้าภายในชุมชน และมีเส้นทางเข้าออกหลายทาง มีทางลัดเชื่อมต่อกันได้ มักจะเกิดขึ้นในบริเวณที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง เช่นในชุมชนแออัด หรือย่านพาณิชย์ประกอบการค้า สอดคล้องกับการศึกษาของ (Taft & Ralph, 1964) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของพื้นที่ที่มีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และอธิบายถึงลักษณะของพื้นที่ที่สามารถก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ โดยได้ระบุถึงพื้นที่เขตชุมชนแออัดหรือสลัม ซึ่งเป็นที่อยู่ของบุคคลหลากหลายชาติพันธุ์ และเขตที่มีที่พักอยู่หนาแน่น นอกเหนือจากเขตสลัม อันมีลักษณะที่ขาดความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านใกล้เคียง

4) ระยะห่างจากสถานีตำรวจ

ระยะห่างจากสถานีตำรวจมีผลต่อการกระทำความผิด ซึ่งถ้าหากระยะห่างจากสถานีตำรวจและที่พักอาศัยของตนมากเกินไปยิ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการกระทำความผิดมากขึ้น ยกเว้นคดีเกี่ยวกับการแข่งขันรถจักรยานยนต์ ระยะห่างไม่ได้มีผลต่อการกระทำความผิดสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tititampuk,

2016) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจของผู้กระทำผิด :การศึกษาผู้กระทำผิดลักทรัพย์ตามบ้านเรือนในประเทศไทย โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเลือกกระทำความผิดในพื้นที่ที่ห่างไกลจากที่ตนเองพักอาศัย หรือในพื้นที่ที่คนในครอบครัวหรือเพื่อนทำงานอยู่พักอาศัย เนื่องจากจะมีความเกรงกลัวว่าบุคคลใกล้ชิดจะทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิด

แนวทางในการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

จากการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ควบคุมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่และการสำรวจข้อมูลภาคสนาม พบว่า เกิดจากหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบสับสน การจัดวางภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการกระทำความผิด และเส้นทางเข้าออกรวมถึงระยะห่างจากสถานีตำรวจ ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขควรมุ่งเน้นในการปรับปรุงสภาพพื้นที่เพื่อลดช่องทางการประทุพติผิดของผู้ร้าย และควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาคอยตรวจตราบริเวณพื้นที่จุดเสี่ยงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จากการศึกษาเรื่องแนวทางสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมของ (Piemsomboon, 1983) โดยให้ทัศนะไว้ว่า การออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางการป้องกันอาชญากรรมแบ่งเป็น 2 มิติ คือ สภาพแวดล้อมรูปธรรม และสภาพแวดล้อมนามธรรม สภาพแวดล้อมรูปธรรมเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีตัวตนสัมผัสได้ของบริเวณพื้นที่ศึกษา ได้แก่ การสร้างรั้วบ้าน แสงไฟส่องสว่าง การติดตั้งกล้องวงจรปิด เป็นต้น และสภาพแวดล้อมนามธรรม หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบบุคคลที่ไม่มีรูปร่างและไม่มีตัวตน เป็นเรื่องของการปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชน เช่นการออกแบบอาคารให้มีการเฝ้าระวังโดยธรรมชาติ โดยไม่นำสิ่งของมาวางปิดบังบริเวณหน้าบ้าน หันประตูบ้านและหน้าต่างให้ออกสู่ถนนหรือทางที่มีคนมองเห็น หรือการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์กันในชุมชนเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกหวงแหนในพื้นที่และช่วยกันเป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) เมื่อพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและพื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนแล้วนั้น ควรมีการติดตั้งตู้แดงเป็นจุดตรวจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละพื้นที่มาตรวจตราเป็นประจำ
- 2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่พื้นที่จุดเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น กลุ่มไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) และ เว็บไซต์ (Web site) ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูลและเฝ้าระวังไม่เดินทางไปจุดเสี่ยงดังกล่าว
- 3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการสร้างโปรแกรมประยุกต์ แผนที่การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งพัฒนาแผนที่ให้สามารถเข้าถึงและใช้งานง่าย รวมทั้งควรมีระบบปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 4) ควรศึกษาการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวิเคราะห์ความหนาแน่นของพื้นที่จุดเสี่ยงภัยต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
- 5) ควรศึกษาการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวิเคราะห์หาแนวโน้มพื้นที่จุดเสี่ยงภัยต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- Clifford, R. Shaw & Henry D, McKay . (1942) . *Juvenile Delinquency and Urban Areas: A Study of Rates of Delinquents in Relation to Differential Characteristics of Local Communities in American Cities*. Chicago : University of Chicago Press.
- Crime Suppression Division. (2007). *Theory of crime control through environment design*. Bangkok: Police Printing House. (In Thai).
- Farrington, D. P. & Welsh, B. C. (2002). *Effects of improved street lighting on crime: a systematic review*. London: Home Office Research Study. (In Thai).
- Ketsil, T. (2017). *Development of the environmental management model in the community to reduce the risk of crimes in educational institution: a case study of Mahidol University, Salaya Campus*. Bangkok. King Prajadhipok's Institute. (In Thai).
- Ketsil, T. (2019). *Environmental Factors and Hot Spot Areas of Juvenile Delinquency in Bangkok*. B. Bangkok: National Research Council of Thailand. (In Thai).
- Ministry of Justice, Office of Justice Affair. (2009). *Report on nationwide criminal statistics B.E. 2550 (2007) (The survey project 2008)*. Bangkok: Office of Justice Affair Printing House, Ministry of Justice. (In Thai).
- Piemsomboon, P. (1983). *Crime control through environment design, theory and measure*. Bangkok: Odion Store. (In Thai).
- Piemsomboon, P. (1988). *Basic of crime and the process of justice, problems, obstacles and control guidelines*. Bangkok: Karn Pim Pranakorn Partnership Ltd. (In Thai).
- Poyner, B. & Webb, B. (1991). *Crime Free Housing*. London: Butterworths-Architecture.
- Recorded Crime Figures. (2008) . Retrieved September 12, 2008. From <http://www.crimereduction.homeoffice.gov.uk/toolkits/db020101.htm>. (In Thai).
- Sorensen, D. (2003). *The nature and prevention of residential burglary: a review of the international literature with an eye towards prevention in Denmark*. Retrieved July 19, 2004. from <http://www.jur.ku.dk/medarbejdere/davesorensen/Publikationer/Nature.pdf>. (In Thai).
- Taft, Donald R. & Ralph, W. England. (1964). *Criminology*. New York: the Macmillan Company. (In Thai).
- Tititampuk, D. (2016). *Offender decision making : an assessment of convicted burglars in Thailand*. Texas State University.
- Upper Northeastern Meteorological Center. (2017). *GIS Operation Manual for meteorological information presentation*. Bangkok. (In Thai).
- Wongpanya, N. (2017). *Application of GIS to analyze the density of car theft cases in the area of Nakhon Pathom Province*. Nakhon Pathom, Thailand: Police Cadet Academy. (In Thai).

ประวัติผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เกษศิลป์
ตำแหน่ง/สถานะ	อาจารย์
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	chainoi9999@hotmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	นายธนกฤต หิรัญสาย *
ตำแหน่ง/สถานะ	นักวิจัย
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	chinobu.09@gmail.com

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)